

**การกล้าแสดงออกที่เหมาะสม ความฉลาดทางอารมณ์
และรูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแกของนักเรียน
มัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนมัธยมศึกษา
แห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร***

**Assertion, Emotional Quotient and Coping with
Bullying Styles of Junior High School Students at
One of the Secondary School in Bangkok Metropolis.**

มนธิรา บุญชากร**

Montrera Boonchakorn

เฉลิมขวัญ สิงห์วี***

Chalermkwan Singhwee

* บทความวิจัยชิ้นนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การกล้าแสดงออกที่เหมาะสม ความฉลาดทางอารมณ์ พฤติกรรมการถูกรังแกและการเผชิญปัญหาการถูกรังแกของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร” ประจำปีการศึกษา 2559

This article is part of “Assertion, Emotional Quotient, Behavior of Being Bullied and Coping with Being Bullied of Junior High School Students One of the Secondary School in Bangkok Metropolis”, Year 2016.

** Master of Science (Community Psychology), Department of Psychology, Faculty of Social Science, Kasetsart University, Corresponding author, e-mail: dearlynan19@gmail.com

*** Department of Psychology, Faculty of Social Science, Kasetsart University.

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการกล้าแสดงออกที่เหมาะสมระดับความฉลาดทางอารมณ์ และรูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแก 2) ความสัมพันธ์ระหว่างการกล้าแสดงออกที่เหมาะสม กับรูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแก และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ กับรูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแก ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร จำนวน 244 คน สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วนประชากร เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามและ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การกล้าแสดงออกที่เหมาะสมและความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นอยู่ในระดับค่อนข้างสูง และรูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแกที่เน้นการแก้ปัญหาและเน้นอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ส่วนรูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแกด้านที่เน้นการหลีกเลี่ยงอยู่ในระดับปานกลาง 2) การกล้าแสดงออกที่เหมาะสมมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแกที่เน้นการแก้ปัญหาและที่เน้นอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแกที่เน้นการหลีกเลี่ยง และ 3) การความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น มีความสัมพันธ์ทางบวกกับรูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแกทั้ง 3 รูปแบบของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 หากนักเรียนมีการกล้าแสดงออกที่เหมาะสมมากขึ้นก็สามารถทำให้เด็กนักเรียนแก้ปัญหาได้โดยตรง ไม่หลีกเลี่ยงต่อปัญหา ก็จะสามารเผชิญปัญหาพฤติกรรมกรถูกรังแกได้ และ ความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเผชิญปัญหาการถูกรังแก สามารถตัดสินใจและแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนการควบคุมอารมณ์ ซึ่งเป็นจุดอ่อนของวัยรุ่นไทย

คำสำคัญ: การกล้าแสดงออกที่เหมาะสม, ความฉลาดทางอารมณ์, รูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแก, นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

Abstract

The objectives of this research to study were: 1) the level of assertion, emotional quotient and coping with bullying styles, 2) to study relationship between assertion and coping with bullying styles and 3) to study relationship between emotional quotient and coping with bullying styles of junior high school students. The data were collected from 244 junior high school students at one of the secondary school in bangkok metropolis, randomly selected by proportional stratified technique. Research instrument was the questionnaires and analyzed by a statistical package program. The statistical methods used for analysis were percentage, mean, standard deviation and Pearson's product moment correlation coefficient.

The results were as follows: 1) assertion and emotional quotient of junior high school students were at the rather high level and coping with bullying as solving problems and emotional styles of junior high school students were at the rather high level ,while coping with bullying styles as avoiding style was at the moderate level. 2) assertion had positively related to coping with bullying styles as solving problems and emotional styles of junior high school students with the statistical significance at the .01 level and 3) emotional quotient had positively related to all three coping with bullying styles of junior high school students with the statistical significance at the .01 level. If students are more assertive and able to directly solve problems for students do not avoid problems will be able to coping with being bullied and emotional quotient had positively related to with coping with bullying make decisions and solve problems appropriately. As well as controlling emotions which is a weakness of Thai teenagers.

Keyword: Assertion, Emotional Quotient, Coping with Bullying Styles, Junior high school students

บทนำ

ปัญหาการถูกรังแกกันภายในโรงเรียนเป็นปัญหาที่สำคัญและเริ่มขยายวงกว้างระดับประเทศไปสู่ระดับโลกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 ดังผลสำรวจของ สมบัติ ตาปัญญา (2549) พฤติกรรมการรังแกกันในโรงเรียนของเด็กนักเรียนไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 3,047 ราย ทั่วทุกภาค พบว่า ปัญหาการรังแกกันของนักเรียนในโรงเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายและมัธยมศึกษาตอนต้น อยู่ในอันดับสูงทั่วประเทศ ร้อยละ 40 เคยถูกรังแก เดือนละ 2-3 ครั้งหรือบ่อยกว่านั้น

องค์การแพเลน อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล (ประเทศไทย) ร่วมกับองค์การยูเนสโก และมหาวิทยาลัยมหิดล (2557) ได้สำรวจปัญหาการถูกรังแกกันในประเทศฝรั่งเศส ปี พ.ศ. 2557 ในกลุ่มเด็กนักเรียนทั้งในระดับมัธยมต้นและมัธยมปลาย จำนวน 700,000 คน พบว่าเด็กนักเรียน 1 ใน 10 คนตกเป็นเหยื่อของการถูกกลั่นแกล้งในโรงเรียน และในประเทศญี่ปุ่นการรังแกกันในโรงเรียนเป็นสาเหตุที่ทำให้วัยรุ่นฆ่าตัวตายสูง สำนักงานตำรวจแห่งชาติญี่ปุ่นรายงานว่ามี ปี พ.ศ. 2559 จำนวนวัยรุ่นฆ่าตัวตาย 21,897 คน (กรุงเทพธุรกิจ, 2560)

ปัญหาพฤติกรรมมารังแกกันในโรงเรียนของประเทศไทยได้เกิดขึ้นบ่อยเกือบทุกโรงเรียนเป็นที่น่าวิตกกังวล ทำให้กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับนักเรียนและได้ประกาศมาตรการป้องกัน แก้ไขปัญหาความรุนแรงในโรงเรียนเป็นปัญหาเร่งด่วน (วิจิตร ศรีสอ้าน, 2551) นอกจากมาตรการป้องกันปัญหาความรุนแรงจากการรังแกแล้ว การพัฒนาทักษะการเผชิญปัญหาการถูกรังแกของนักเรียน นับว่ามีความสำคัญที่จะช่วยให้เด็กนักเรียนสามารถจัดการกับปัญหาได้ดี (Olweus, 2017) ดังนั้น การเผชิญปัญหาการถูกรังแกจึงมีความสำคัญ

จากการศึกษารูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแกตามแนวคิดของ Cook & Heppner (1997) ได้แบ่งรูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแก 3 รูปแบบ คือ 1) การแก้ปัญหาโดยตรง 2) การแก้ไขอารมณ์ และ 3) การหลีกเลี่ยง จากรูปแบบการ

เผชิญปัญหาการถูกรังแกที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดคือ การเผชิญปัญหาการถูกรังแก โดยเน้นการแก้ปัญหาโดยตรง ด้วยการลงมือแก้ไข้ปัญหา จัดการกับปัญหาการถูกรังแกโดย การวางแผน การคิดวิเคราะห์ การประเมินทางเลือก ส่วนรูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแกที่มีประสิทธิภาพน้อยที่สุด คือ การหลีกเลี่ยง (Hunter & Ortega, 2006) เพราะรูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแกที่เน้นการหลีกเลี่ยงเป็นวิธีที่อาจจะเป็นเครื่องมือช่วยในระยะสั้น ๆ แต่ปัญหานั้นยังคงอยู่ ไม่ได้แก้ปัญหาโดยตรงได้ดีเท่ากับการเน้นการแก้ปัญหาโดยตรง การช่วยนักเรียนให้หมั่นทักษะการเผชิญปัญหาการถูกรังแกแบบการแก้ปัญหาโดยตรงจึงมีความจำเป็น

ปัญหาการถูกรังแกของเด็กไทยส่วนหนึ่งนั้นเกี่ยวเนื่องกับพฤติกรรม การไม่กล้าแสดงออกของนักเรียน ทำให้นักเรียนไม่กล้าปกป้องสิทธิของตน เพิกเฉย ไม่เคารพสิทธิของตนเอง นักเรียนบางส่วนยอมตามไม่กล้าแสดงออกทำให้ปัญหาการถูกรังแกยังคงอยู่ อีกทั้งสังคมไทยมีการถ่ายทอดวัฒนธรรมความเกรงใจต่อผู้ใหญ่ จึงทำให้เราไม่กล้าแสดงออก สอดคล้องกับ สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2549) กล่าวถึงการที่บุคคลมีพฤติกรรมในลักษณะที่ไม่กล้าแสดงออกมักจะส่งผลที่ไม่พึงปรารถนา มักถูกเอาเปรียบและอาจถูกรังแก เนื่องจากเป็นปัจจัยที่ทำให้สามารถเผชิญปัญหาการถูกรังแกและจัดการกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม นอกจากนั้นการศึกษาของ Jorge Luiz da Silva (2016) พบว่า การกล้าแสดงออกมีส่วนสำคัญในการลดปัญหาการถูกรังแก เนื่องจากเป็นปัจจัยที่ทำให้สามารถเผชิญปัญหาการถูกรังแกและจัดการกับสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม การกล้าแสดงออกที่เหมาะสมตามแนวคิดของ Hargie, Saunders and Dickson (1994) ได้แบ่งออกเป็น 7 ด้านที่สำคัญ คือ 1) การแสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง 2) การขอร้องไห้บุคคลอื่นเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม 3) การปฏิเสธการขอร้องที่ไม่ดีเหตุผล 4) การกล่าวคำวิจารณ์ในเชิงสร้างสรรค์และยอมรับคำวิจารณ์ 5) ด้านการกล่าวคำชมเชยและการยอมรับคำชมเชย 6) การริเริ่มและรักษาสัมพันธภาพ และ 7) การแสดงความรู้สึกทางบวก ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่ช่วยให้นักเรียนมีการกล้าแสดงออกที่เหมาะสม ทำให้สามารถเผชิญปัญหาการถูกรังแกได้ดีขึ้น

ทักษะที่จะช่วยให้บุคคลเผชิญปัญหาจัดการความขัดแย้งทางอารมณ์และช่วยให้ดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข คือ ความฉลาดทางอารมณ์ เป็นความสามารถในการจัดการอารมณ์ ผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ถึงจะมีการรังเกียจผู้อื่นน้อย ทำให้ความฉลาดทางอารมณ์นับเป็นกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพสำหรับการจัดการความรู้สึก การแสดงอารมณ์เชิงลบได้ในรูปแบบที่เหมาะสม และสามารถเผชิญปัญหาการถูกรังแกได้ดี สอดคล้องกับ สมคิด ลอมาลี (2554) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมข่มขู่ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 เขตห้วยขวาง โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 329 ราย พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมข่มขู่ของนักเรียน กล่าวคือนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง จะมีพฤติกรรมข่มขู่ลดลง และยังสอดคล้องกับ เบญจพร อนุสนธิ์พรเพิ่ม และคณะ (2558) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของความฉลาดทางอารมณ์และพฤติกรรมรังแกข่มขู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครพบว่า นักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ที่สูง จะมีพฤติกรรมรังแกข่มขู่และถูกรังแกต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเห็นได้ว่านักเรียนที่มีด้านการควบคุมอารมณ์ตนเองสูงจะพบการถูกรังแกต่ำ และสอดคล้องกับ Susan Rivers (2014) ได้ศึกษาการป้องกันการรังแกโดยใช้การฝึกอบรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 273 คน จาก 15 ห้องเรียนของ 3 โรงเรียน พบว่า การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ผู้เรียนจะมีการแสดงออกและควบคุมอารมณ์ความรู้สึกทั้งตนเองและผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น และสามารถลดปัญหาพฤติกรรมถูกรังแกได้ จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีของ Mayer and Salovey (1997) ได้แบ่งความฉลาดทางอารมณ์ 5 องค์ประกอบที่ครอบคลุมในบริบทต่าง ๆ ของนักเรียน ดังนั้น หากมีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้เรียนให้เพิ่มมากขึ้น เมื่อมีสถานการณ์การรังแกกันในโรงเรียนหรือถูกกลั่นแกล้งก็ทำให้นักเรียนมีความพร้อมรับมือกับรูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแกได้

จากเหตุผลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการกล้าแสดงออกที่เหมาะสม ความฉลาดทางอารมณ์ และการเผชิญปัญหาการถูกรังแก มีความสำคัญและเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้บุคคลเข้าใจการอยู่ร่วมกับผู้อื่นและดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการกล้าแสดงออกที่เหมาะสม ความฉลาดทางอารมณ์ และรูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแกของนักเรียน เพื่อส่งเสริมการป้องกันการรังแกกันในโรงเรียน สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเพื่อพัฒนาศักยภาพการเผชิญปัญหาการถูกรังแกของนักเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการกล้าแสดงออกที่เหมาะสม ความฉลาดทางอารมณ์ กับรูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแกของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกล้าแสดงออกที่เหมาะสม กับรูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแกของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ และรูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแกของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

สมมติฐานในการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีการเผชิญปัญหาการถูกรังแกแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 การกล้าแสดงออกที่เหมาะสมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น มีความสัมพันธ์กับการเผชิญปัญหาการถูกรังแก

สมมติฐานที่ 3 ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น มีความสัมพันธ์กับการเผชิญปัญหาการถูกรังแก

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยไว้ดังนี้

1. สร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการกล้าแสดงออกที่เหมาะสม ความฉลาดทางอารมณ์ และรูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแก ได้กรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

การกล้าแสดงออกที่เหมาะสม

1. การแสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง
2. การขอร้องให้บุคคลอื่นเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
3. การปฏิเสธการขอร้องที่ไม่มีเหตุผล
4. การกล่าวคำวิจารณ์ในเชิงสร้างสรรค์และยอมรับคำวิจารณ์
5. การกล่าวคำชมเชยและการยอมรับคำชมเชย
6. การริเริ่มและรักษาสัมพันธภาพ
7. การแสดงความรู้สึกทางบวก

รูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแก

1. การเผชิญปัญหาการถูกรังแกที่เน้นการแก้ปัญหาโดยตรง
2. การเผชิญปัญหาการถูกรังแกที่เน้นอารมณ์
3. การเผชิญปัญหาการถูกรังแกที่เน้นการหลีกเลี่ยง

ความฉลาดทางอารมณ์

1. การตระหนักรู้อารมณ์ของตน
2. การจัดการอารมณ์
3. การสนใจ
4. การรับรู้อารมณ์ผู้อื่น
5. การคงไว้ซึ่งสัมพันธภาพ

2. กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ประชากรที่ใช้ศึกษาคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3) ที่กำลังศึกษาในภาคปีการศึกษา พ.ศ. 2559 โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 627 คน เนื่องจากโรงเรียนนี้อยู่ในพื้นที่ใกล้วัดและชุมชนทำให้มีเด็กนักเรียนที่มีสถานภาพแตกต่างกันในเรื่องรายได้ และการเรียนการสอนของโรงเรียนมีหลักสูตรให้พระอาจารย์ มาสอนวิชาจริยธรรมในชั้นเรียนด้วย จึงเป็นกลุ่มตัวอย่างที่น่าสนใจที่จะศึกษา การจัดการปัญหาทางอารมณ์และพฤติกรรม การถูกรังแกผู้วิจัยได้คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ (Yamane, Taro 1973 อ้างถึงใน ศิริพงศ์ พงทิพันธ์. 2553) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 244 คน จากนั้นผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน ประชากร (Proportional stratified random sampling) ตามจำนวนนักเรียน มัธยมศึกษา ซึ่งจะได้ออกกลุ่มตัวอย่างแยกตามระดับชั้น ได้ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 79 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 83 คน และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 82 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลจำนวน 5 ข้อ ได้แก่ เพศ ระดับชั้น ลำดับการเกิด สถานภาพสมรสของบิดามารดา และรายได้เฉลี่ยของนักเรียน โดยตัวเลือกตอบเป็นแบบตรวจรายการ (check list) และเติมข้อความ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการกล้าแสดงออกที่เหมาะสม ซึ่งผู้วิจัยสร้างจากแนวคิด Hargie, Saunders and Dickson (1994) มี 7 ด้าน ด้านละ 7 ข้อ จำนวน 49 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามความฉลาดทางอารมณ์ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามทฤษฎีและแนวคิดของ Mayer and Salovey (1997) มี 5 ด้าน ด้านละ 7 ข้อ จำนวน 35 ข้อ

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามการเผชิญปัญหาการถูกรังแก เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิด Cook and Heppner (1997) มี 3 ด้าน ด้านละ 10 ข้อ จำนวน 30 ข้อ

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ ซึ่งแบ่งคะแนนความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละระดับ ดังนี้

ค่าคะแนน	ระดับความคิดเห็น
5	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4	เห็นด้วย
3	ไม่แน่ใจ
2	ไม่เห็นด้วย
1	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

4. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้นมาทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยนำแบบสอบถามเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลังจากนั้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อการตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถาม มีการปรับแก้ไขก่อนและนำแบบสอบถามไปทำการทดลองก่อนใช้จริงกับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่คล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง โดยแบบสอบถามที่ใช้มีค่าดัชนีความสอดคล้อง .67 ขึ้นไป ทำให้ ข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงจุดประสงค์ หรือตรงตามเนื้อหานั้น แสดงว่าข้อคำถามข้อนั้นใช้ได้ จำนวนทั้งสิ้น 30 ชุด แล้วนำข้อมูลที่ได้มาทดสอบหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัค (Cronbachs' alpha coefficient) ผลจากการวิเคราะห์ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามดังนี้

แบบสอบถามการกล้าแสดงออกที่เหมาะสมโดยรวม มีค่าความเชื่อมั่นโดยรวม เท่ากับ .897 และรายด้าน 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .709 2) ด้านการขอร้องให้บุคคลอื่นเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .615 3) ด้านการปฏิเสธการขอร้องที่ไม่มีเหตุผล มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .619 4) ด้านการกล่าวคำวิจารณ์เชิงสร้างสรรค์และ

ยอมรับคำวิจารณ์ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .635 5) ด้านการกล่าวคำชมเชยและการยอมรับคำชมเชย มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .746 6) ด้านการริเริ่มและรักษาสัมพันธภาพ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .654 และ 7) ด้านการแสดงความรู้สึกทางบวก มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .799

แบบสอบถามความฉลาดทางอารมณ์โดยรวม มีค่าความเชื่อมั่นโดยรวมเท่ากับ .936 และรายด้าน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรู้อารมณ์ตน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .835 2) ด้านการบริหารจัดการกับอารมณ์ของตน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .691 3) ด้านการจูงใจ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .838 4) ด้านการรับรู้อารมณ์ผู้อื่น มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .688 และ 5) ด้านการคงไว้ซึ่งสัมพันธภาพ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .641

แบบสอบถามรูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแกโดยรวม มีค่าความเชื่อมั่นโดยรวมเท่ากับ .928 และรูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแก 3 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแกที่เน้นการแก้ปัญหา มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .889 รูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแกที่เน้นอารมณ์ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .804 และรูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแกที่เน้นการหลีกเลี่ยง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .829

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ลักษณะปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 244 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 66.80 รองลงมา เป็นเพศชาย ร้อยละ 33.20 ระดับชั้นส่วนใหญ่อยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 ร้อยละ 34.02 มากที่สุด รองลงมาเป็นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ร้อยละ 33.60 และระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ร้อยละ 32.38 ลำดับการเกิดส่วนใหญ่เป็นลูกคนเล็ก คิดเป็น ร้อยละ 37.30 รองลงมาเป็นลูกคนโต คิดเป็นร้อยละ 34.84 และลูกคนเดียว คิดเป็น ร้อยละ 17.20 โดยลูกคนกลาง มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 10.66 สถานภาพสมรสของบิดามารดาส่วนใหญ่สมรสและอยู่ร่วมกัน ร้อยละ 71.31 สถานภาพหย่าร้าง/แยกทาง/หม้าย/เสียชีวิต คิดเป็นร้อยละ 28.69 และรายได้ของนักเรียนส่วนใหญ่มีรายได้ตั้งแต่ 2,001–3,000 บาท/เดือน ร้อยละ 54.51

ส่วนที่ 2 ระดับการกล้าแสดงออกที่เหมาะสม ความฉลาดทางอารมณ์ และรูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแกโดยรวมและรายด้านของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับการกล้าแสดงออกที่เหมาะสม ความฉลาดทางอารมณ์ และรูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแก โดยรวมและรายด้านของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

(n = 244)

การกล้าแสดงออกที่เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง	26.09	4.363	ค่อนข้างสูง
2. ด้านการขอร้องให้บุคคลอื่นเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม	26.92	4.379	ค่อนข้างสูง
	28.89	4.159	ค่อนข้างสูง
3. ด้านการปฏิเสธการขอร้องที่ไม่มีเหตุผล	29.27	3.577	ค่อนข้างสูง
4. ด้านการกล่าวคำวิจารณ์ในเชิงสร้างสรรค์และยอมรับคำวิจารณ์	30.60	3.171	สูง
5. ด้านการกล่าวคำชมเชยและการยอมรับคำชมเชย	28.20	3.700	ค่อนข้างสูง
6. ด้านการริเริ่มและรักษาสัมพันธภาพ	30.50	3.531	สูง
7. ด้านการแสดงความรู้สึกทางบวก			
การกล้าแสดงออกที่เหมาะสมโดยรวมเฉลี่ย	200.47	19.111	ค่อนข้างสูง
ความฉลาดทางอารมณ์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการรู้อารมณ์ตน	30.30	3.518	สูง
2. ด้านการบริหารจัดการกับอารมณ์ของตน	27.17	4.098	ค่อนข้างสูง
3. ด้านการจูงใจ	29.00	4.026	ค่อนข้างสูง
4. ด้านการรับรู้อารมณ์ผู้อื่น	30.25	3.814	สูง
5. ด้านการคงไว้ซึ่งสัมพันธภาพ	29.08	3.557	ค่อนข้างสูง
ความฉลาดทางอารมณ์โดยรวมเฉลี่ย	145.80	14.837	ค่อนข้างสูง
การเผชิญปัญหาการถูกรังแก	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการเผชิญปัญหาการถูกรังแกที่เน้นการแก้ปัญหา	35.62	8.149	ค่อนข้างสูง
2. ด้านการเผชิญปัญหาการถูกรังแกที่เน้นอารมณ์	35.12	9.068	ค่อนข้างสูง
3. ด้านการเผชิญปัญหาการถูกรังแกที่เน้นการหลีกเลี่ยง	30.43	8.928	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการกล้าแสดงออกที่เหมาะสมโดยรวมและรายด้านของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นมีการกล้าแสดงออกที่เหมาะสมโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{X}=200.47$, S.D.=19.111) และพิจารณารายด้าน พบว่าระดับด้านการกล่าวคำชมเชยและการยอมรับคำชมเชย มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X}=30.60$, S.D.=3.171) ระดับรองลงมา คือ ด้านการแสดงความรู้สึกทางบวก ($\bar{X}=30.50$, S.D.=3.531) และระดับด้านการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง ($\bar{X}=26.09$, S.D.= 4.363) มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

ความฉลาดทางอารมณ์โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{X}=145.80$, S.D.= 14.837) พิจารณารายด้าน พบว่า ระดับด้านกรู้อารมณ์ตน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X}=30.30$, S.D.= 3.518) ระดับรองลงมา คือ ด้านการรับรู้อารมณ์ผู้อื่น ($\bar{X}=30.25$, S.D.= 3.814)

ระดับด้านการคงไว้ซึ่งสัมพันธภาพ ($\bar{X}=29.08$, S.D.=3.557) ระดับด้านแรงจูงใจ ($\bar{X}=29.00$, S.D.=4.026) และระดับด้านการบริหารจัดการกับอารมณ์ของตน ($\bar{X}=27.17$, S.D.=4.098) มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

รูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแกรายด้านของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่า รูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแกที่เน้นการแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X}=35.62$, S.D.=8.149) ระดับรองลงมาคือ รูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแกที่เน้นอารมณ์ ($\bar{X}=35.12$, S.D.=9.068) และรูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแกที่เน้นการหลีกเลี่ยง ($\bar{X}=30.43$, S.D.=8.928) มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

การทดสอบสมมติฐาน

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามโดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) โดยมีผลการทดสอบสมมติฐาน 2 ข้อ ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 การกล้าแสดงออกที่เหมาะสมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแก

สมมติฐานที่ 2 ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแก

ตารางที่ 2 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการกล้าแสดงออกที่เหมาะสมของนักเรียน มัธยมศึกษาตอนต้นกับรูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแก

(n = 244)

การกล้าแสดงออกที่เหมาะสม	รูปแบบการเผชิญ ปัญหาการถูกรังแก ที่เน้นการแก้ปัญหา		รูปแบบการเผชิญ ปัญหาการถูกรังแก ที่เน้นอารมณ์		รูปแบบการเผชิญ ปัญหาการถูกรังแก ที่เน้นการหลีกเลี่ยง	
	r	p	r	p	r	p
ด้านการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง	.298**	.000	.117	.068	.122	.058
ด้านการขอร้องให้บุคคลอื่น เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม	.260**	.000	.129*	.044	.094	.142
ด้านการปฏิเสธการขอร้องที่ ไม่มีเหตุผล	.287**	.000	.301**	.000	.168**	.009
ด้านการกล่าวคำวิจารณ์ในเชิง สร้างสรรค์และยอมรับคำวิจารณ์	.325**	.000	.189**	.003	.056	.385
ด้านการกล่าวคำชมเชยและ การยอมรับคำชมเชย	.198**	.002	.225**	.000	-.019	.772
ด้านการริเริ่มและรักษาสัมพันธภาพ	.304**	.000	.050	.437	.038	.559
ด้านการแสดงความรู้สึกทางบวก	.365**	.000	.168**	.008	.082	.201
โดยรวม	.410**	.000	.235**	.000	.116	.071

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

จากตารางที่ 2 การทดสอบสมมติฐานที่ 1 พบว่าการกล้าแสดงออกที่เหมาะสมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแก 2 รูปแบบ คือ รูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแกที่เน้นแก้ปัญหา ($r=.410$) และรูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแกที่เน้นอารมณ์ ($r=.235$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้การกล้าแสดงออกที่เหมาะสมโดยรวมไม่มีความสัมพันธ์กับการเผชิญปัญหาการถูกรังแกที่เน้นการหลีกเลี่ยง

ตารางที่ 3 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นกับรูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแก

(n = 244)

ความฉลาดทางอารมณ์	รูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแกที่เน้นการแก้ปัญหา		รูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแกที่เน้นอารมณ์		รูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแกที่เน้นการหลีกเลี่ยง	
	r	P	r	P	r	P
ด้านการรับรู้อารมณ์ตน	.228**	.000	.119	.064	.078	.227
ด้านการบริหารจัดการกับอารมณ์ของตน	.134*	.036	.117	.068	.153*	.017
ด้านการจูงใจ	.277**	.000	.194**	.002	.108	.093
ด้านการรับรู้อารมณ์ผู้อื่น	.233**	.000	.149*	.020	.034	.598
ด้านการคงไว้ซึ่งสัมพันธภาพ	.374**	.000	.264**	.000	.183**	.004
โดยรวม	.316**	.000	.215**	.001	.142*	.026

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 การทดสอบสมมติฐานที่ 2 พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์โดยรวมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนี้ ความฉลาดทางอารมณ์โดยรวมมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแก 3 รูปแบบ คือรูปแบบการเผชิญ

ปัญหาการถูกรังแกที่เน้นการแก้ปัญหา ($r=.316$) และรูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแกที่เน้นอารมณ์ ($r=.215$) มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแกที่เน้นการหลีกเลี่ยง ($r=.142$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการกล้าแสดงออกที่เหมาะสม ความฉลาดทางอารมณ์ และรูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแกของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร สามารถสรุปและอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการกล้าแสดงออกที่เหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{X}=200.47$) แสดงให้เห็นว่านักเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่มีการกล้าแสดงออกที่เหมาะสมได้ดี ทั้งนี้อาจเนื่องจากเด็กนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นส่วนใหญ่เป็นเด็กยุคใหม่นั้นก็คือ เจเนอเรชันซี (Generation z) เป็นคนที่เกิดมาพร้อมความก้าวหน้าของเทคโนโลยี การสื่อสาร เป็นคนที่เปิดกว้างทางความคิดและวัฒนธรรม เพราะโลกอินเทอร์เน็ตทำให้มีการติดต่อสื่อสารกับคนรู้จักหรือคนแปลกหน้าสามารถสื่อสารและแสดงความคิดเห็นในโลกออนไลน์ (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ,2560) ผลสำรวจในปี พ.ศ. 2560 พฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตของเด็กวัยรุ่นเรื่องของกิจกรรมไม่ว่าจะเป็น Line, Facebook, Instagram, YouTube เป็นต้น เพื่อทำกิจกรรมต่างๆเหล่านี้ เช่น พูดคุย, ดูหนังออนไลน์, ดูถ่ายทอดสด และคุยโทรศัพท์ผ่านแอปพลิเคชัน ยังคงเป็นกิจกรรมยอดฮิตของผู้ใช้อินเทอร์เน็ต มีร้อยละ 86.9 โดยพบว่า Gen Z ใช้ YouTube มากเป็นอันดับที่ 1 รองลงมา เป็น Facebook และ Line ตามลำดับ (ลีอรัตน์ อนุรัตน์พานิช, 2560) การสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ จึงทำให้เด็กยุคนี้มีความกล้าคิด กล้าทำ กล้าพูด กล้าที่จะวิจารณ์ และกล้าแสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง กล้าเรียกร้องสิทธิและรักษาสิทธิของตนเองมากขึ้น

รวมไปถึงโรงเรียนอาจจะจัดกิจกรรมส่งเสริมการกล้าแสดงออก เช่น การเลือกชมรมต่าง ๆ ตามความถนัด การแข่งขันได้วาทิ การแข่งขันคณิตศาสตร์โอลิมปิกระหว่างโรงเรียน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กันตชาติ เมธาโชติมณีกุล (2559) ได้ศึกษาพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 ห้อง 4 สาขาวิชาการตลาดวิทยาลัยเทคโนโลยีอรรถวิทย์พัฒนวิชาการ ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมการกล้าแสดงออกโดยใช้วิธีการนำเสนอหน้าชั้นเรียนของนักเรียนในรายวิชาการพัฒนาบุคลิกภาพ จำนวนนักเรียน 40 คน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.68 อยู่ในเกณฑ์ดี

2. ผลการวิจัยพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความฉลาดทางอารมณ์โดยรวมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{X}=145.80$) ทั้งนี้อาจเนื่องจากนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นส่วนใหญ่เป็นเด็กรุ่นใหม่รู้จักตนเองและเข้าใจตนเอง เพราะโรงเรียนมีการส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกชมรมตามความถนัดและความชอบ ทำให้นักเรียนรับรู้ความต้องการของตนเอง มีความอิสระเสรี รวมทั้งพ่อแม่เปิดโอกาสทางความคิด เช่น การเล่นเกมดนตรี การเรียนศิลปะ เข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารได้รวดเร็ว (อรรณพ นิธรร, 2559) นอกจากนี้เนื่องจากเติบโตมากับเทคโนโลยีการสื่อสารและข้อมูลทำให้มีลักษณะเปิดกว้างทางความคิดและวัฒนธรรมที่แตกต่างมากขึ้น

3. ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแกของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นมีรูปแบบการเผชิญปัญหาที่เน้นการแก้ปัญหาอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{X}=35.62$) มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือรูปแบบการเผชิญปัญหาที่เน้นอารมณ์อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{X}=35.12$) และน้อยที่สุดคือรูปแบบการเผชิญปัญหาที่เน้นการหลีกเลี่ยงอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=30.43$) สอดคล้องกับการศึกษาของ จุไรรัตน์ พงษ์ดัด (2553) ได้ศึกษาวิจัย รูปแบบการรังแกกันและการจัดการปัญหาการรังแกของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่ารูปแบบการเผชิญปัญหาการรังแกในการแก้ปัญหาโดยตรงถูกใช้มากที่สุด ($\bar{X}=41.28$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก

นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ได้รับการอบรมจากโรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนฝึกทักษะทางสังคมร่วมกัน เช่น การทำงานกลุ่ม สถานการณ์จำลอง กรณีศึกษา เป็นต้น ทำให้เผชิญสถานการณ์และรู้จักการบริหารการจัดการความขัดแย้ง

ด้านการเผชิญปัญหาการถูกรังแกที่เน้นอารมณ์พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นมีการเผชิญปัญหาการถูกรังแกด้านการเผชิญปัญหาการถูกรังแกที่เน้นอารมณ์อยู่ที่ระดับค่อนข้างสูง ($\bar{X}=35.12$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นตกอยู่ในความรู้สึกไม่ปลอดภัยหรือถูกรังแก พยายามแสวงหาความช่วยเหลือจากคนใกล้ชิด เพื่อทำให้ความรู้สึกและอารมณ์ดีขึ้น สอดคล้องกับ Parris and Leandra (2013) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาและการประยุกต์ใช้การเผชิญปัญหาการรังแกของเด็กวัยรุ่น พบว่าเด็กที่ถูกรังแกเลือกใช้รูปแบบการรับมือกับเหตุการณ์รังแกด้วยการสื่อสารกับเพื่อนและพ่อแม่มีระดับค่อนข้างสูง ซึ่งถือเป็นกลวิธีการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมเพื่อช่วยเหลือทางด้านอารมณ์และความรู้สึกเท่านั้น แต่ปัญหายังคงอยู่และไม่ได้รับการแก้ไขที่ตรงประเด็น

ด้านการเผชิญปัญหาการถูกรังแกที่เน้นการหลีกเลี่ยงพบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นมีการเผชิญปัญหาการถูกรังแกด้านการเผชิญปัญหาการถูกรังแกที่เน้นการหลีกเลี่ยงอยู่ที่ระดับปานกลาง ($\bar{X}=30.43$) ทั้งนี้การหลีกเลี่ยงเป็นแนววิช่วยในระยะสั้น ๆ แต่ปัญหานั้นยังคงอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Aunola (2009) ได้ศึกษารูปแบบการเผชิญความเครียดของวัยรุ่นมัธยมศึกษาในโรงเรียนแห่งหนึ่ง พบว่าเมื่อวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนปลายเกิดความเครียดจะใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบการแสดงออกมากกว่าการหลีกเลี่ยงหรือเก็บไว้ในใจ เพราะวิธีการเผชิญปัญหาการถูกรังแกที่เน้นการหลีกเลี่ยงเป็นวิธีที่อาจจะไม่ได้แก้ปัญหาโดยตรงได้ดีเท่ากับการเน้นที่การแก้ปัญหา

4. ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 พบว่าการกล้าแสดงออกที่เหมาะสมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับรูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแกที่เน้นแก้ปัญหา ($p<.01$) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .410 และการกล้าแสดงออกที่เหมาะสมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับรูปแบบการเผชิญปัญหา

การถูกรังแกที่เน้นอารมณ์ ($p < .01$) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .235 ส่วนการกล้าแสดงออกที่เหมาะสมโดยรวมไม่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแกที่เน้นการหลีกเลี่ยง

การกล้าแสดงออกที่เหมาะสมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับรูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแกที่เน้นแก้ปัญหาที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 ทั้งนี้ เนื่องจากการกล้าแสดงออกที่เหมาะสมเป็นการป้องกันสิทธิของตนเอง ทำให้เด็กสามารถสื่อสารความรู้สึก ความคิดเห็น ความต้องการ สามารถจัดการกับปัญหาการถูกรังแกได้อย่างตรงไปตรงมา สอดคล้องกับ Jorge Luiz da Silva et al. (2016) ได้ศึกษาเรื่องผลของการพัฒนาทักษะพื้นฐานสำหรับผู้ประสบภัยจากการถูกรังแกในบราซิล พบว่า คนที่มีการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมสูงมีทักษะการแก้ปัญหา การเตรียมปัญหา การกำหนด การสร้างรูปแบบทักษะการแก้ปัญหาและมั่นใจตนเองในการมีความสามารถที่จะเผชิญปัญหาการถูกรังแกมากกว่าผู้ที่ขาดการกล้าแสดงออก

การกล้าแสดงออกที่เหมาะสมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับรูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแกที่เน้นอารมณ์ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ สมโกชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2549: 133) ได้ให้ความหมายของการกล้าแสดงออกที่เหมาะสม คือ การตระหนักรู้ในสิทธิของตนเอง การแสดงออกทางความคิด ความรู้สึก และความเชื่อ สามารถแสดงออกความรู้สึกทางบวกและทางลบมาอย่างจริงใจและไม่ก้าวร้าวสิทธิของผู้อื่น สามารถแสดงออกตัวตนได้อย่างเป็นธรรมชาติและมีการเผชิญปัญหาด้วยวิธีทางบวกโดยไม่วิตกกังวล นักเรียนที่มีการกล้าแสดงออกที่เหมาะสม เมื่อรู้สึกถึงความไม่ปลอดภัยก็จะแสวงหาความช่วยเหลือจากสังคม เพื่อต้องการคำแนะนำ ข้อมูลข่าวสาร และกำลังใจ เป็นการมุ่งเน้นบรรเทาความทุกข์ทางอารมณ์ เพื่อยับยั้งการถูกรังแก ทำให้สามารถเผชิญปัญหาการถูกรังแกได้และนำไปสู่การแก้ปัญหาที่เหมาะสม สอดคล้องกับ ศศิวิมล เกลียวทอง (2557) ที่ศึกษาในกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 787 คน พบว่า การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมมีความรู้สีกว่าตนเองได้

รับบรรเทาความทุกข์ทางอารมณ์ตลอดเวลาแม้ว่าจะเกิดอะไรขึ้นก็ตาม ทำให้เกิดความรู้สึกอบอุ่น มั่นใจ เชื่อมั่นว่าตนเองจะสามารถจัดการกับปัญหาได้ รวมถึงทำให้มีปฏิกิริยาต่อสถานการณ์ที่มาคุกคามในทางลบน้อยลง สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างราบรื่นและมีความสุข กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม สามารถปรับตัวและตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การกล้าแสดงออกที่เหมาะสม ไม่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับรูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแกที่เน้นการหลีกเลี่ยงอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เนื่องมาจากคนที่กล้าแสดงออกสามารถสื่อสารอย่างเปิดเผยและชัดเจน เป็นทักษะสำคัญต่อการเผชิญปัญหา ซึ่งตรงกันข้ามกับการหลีกเลี่ยงเป็นการสื่อสารเชิงลบ จะมีลักษณะไม่กล้าเผชิญหน้า ทำให้ไม่สามารถแสดงออกได้อย่างเหมาะสม และปัญหายังคงอยู่ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Moreno and Autónoma (2007) ได้ศึกษาการจัดการความเครียดและการสื่อสารระหว่างบุคคลและการสนับสนุนทางสังคมของกลุ่มวัยรุ่นพบว่า การกล้าแสดงออกนั้นเป็นคุณลักษณะส่วนบุคคลที่ช่วยป้องกันเราจากการถูกรังแก หรือถูกปฏิบัติอย่างไม่ยุติธรรมอีกด้วย เนื่องจากคนที่ไม่กล้ายืนหยัดในความคิดตนเองมักจะไม่น่าจะยกกล้าเผชิญกับปัญหาเพื่อปกป้องสิทธิของตน และมักจะหลีกเลี่ยงปัญหาด้วยการเลือกที่จะทำพฤติกรรมที่ส่งผลเสียต่อตนเอง เช่น การขาดเรียน การลาออก เป็นต้น

5. ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับรูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแกทั้ง 3 รูปแบบ คือ รูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแกที่เน้นแก้ปัญหา ($p < .01$) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .316 มากที่สุด ทั้งนี้ เนื่องมาจากความฉลาดทางอารมณ์เป็นการรับรู้ตนเอง จัดการกับอารมณ์ของตนเอง รวมไปถึงความเข้าใจผู้อื่น จึงช่วยให้สามารถเผชิญปัญหาการถูกรังแกได้ สอดคล้องกับเบญจพร อนุสนธิ์พรเพิ่ม และคณะ (2558) ได้ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์และพฤติกรรมรังแกข้ามชู้กันของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่านักเรียนที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์สูงมีความสัมพันธ์กับการถูกรังแกทางร่างกายต่ำ

ความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับรูปแบบการเผชิญปัญหา การถูกรังแกที่เน้นอารมณ์ ($p < .01$) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .215 ทั้งนี้ เนื่องมาจากปัญหาการถูกรังแกเป็นปัญหาลักษณะเฉพาะกับผู้อื่น เช่น การข่มขู่ การคุกคาม ทำให้อับอาย การปล่อยข่าวลือ การใส่ร้าย ล้วนมาจากภายนอก ซึ่งสามารถแก้ปัญหาโดยการขอความช่วยเหลือ หรือพูดบอกกับคนใกล้ชิดเพื่อผ่อนคลายความทุกข์ใจ ความกังวล แต่ปัญหายังอยู่ จึงเป็นการจัดการปัญหาความสัมพันธ์กับคนภายนอก บางครั้งปัญหาอารมณ์ภายในตัวบุคคลอาจยังไม่ได้รับการแก้ปัญหาที่ตรงประเด็น สอดคล้องกับการศึกษาของ Lomas, Hansen and Downey (2012) ได้รายงานสรุปการวิจัยความฉลาดทางอารมณ์ การถูกรังแก และปัญหาการรังแกกันในวัยรุ่นของประเทศออสเตรเลีย กลุ่มตัวอย่างนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเผชิญปัญหาการถูกรังแกที่เน้นอารมณ์

ส่วนความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการเผชิญปัญหา การถูกรังแกที่เน้นการหลีกเลี่ยง ($p < .05$) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .142 ทั้งนี้ เนื่องจากรูปแบบการเผชิญปัญหาการหลีกเลี่ยงเป็นการไม่ปะทะหรือแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวกับอีกฝ่าย เพื่อทำให้ไม่เกิดปัญหาการทะเลาะเบาะแว้ง ปัญหาความรุนแรง และช่วยรักษาสัมพันธภาพที่ทำให้ทั้งสองฝ่ายกลับมาทำงานร่วมกันได้อยู่ สอดคล้องกับ วิลสัน สแตรรี่ และ ธวัชชัย พึ่งธรรม (2558) จากการศึกษาความฉลาดทางอารมณ์และความขัดแย้งของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ภาคพายัพ เชียงใหม่ พบว่านักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ภาคพายัพ เชียงใหม่ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.99$) และความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการจัดการปัญหาความขัดแย้ง วิธีร่วมมือ วิธีการประนีประนอม และวิธีการหลีกเลี่ยง ดังนั้นผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะมีลักษณะนิสัยรับรู้อารมณ์ตนเองมากกว่าที่จะกล่าวโทษผู้อื่นหรือสถานการณ์ สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ รู้จักฝึกหาคคุณค่าในทางบวกจากอารมณ์ในทางลบ หลีกเลี่ยงการปะทะ

อารมณ์กับคนที่ไมื่อยอมรับหรือไม่เคารพความรู้สึกของผู้อื่น จากผลการวิจัยในครั้งนี้ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างจากประชากรหนึ่งโรงเรียน สามารถนำไปใช้อ้างอิงได้เพียง จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใกล้เคียงกันและมีบริบทที่คล้ายคลึงกันเท่านั้น หากประชากร มีขนาดใหญ่มากขึ้นและบริบทที่แตกต่างออกไป อาจจะต้องพิจารณาการใช้เครื่องมือ วิจัยและการสุ่มขนาดตัวอย่างจากประชากรด้วยสถิติวิจัยที่เหมาะสมกับประชากร ใหม่ในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

6. ข้อจำกัดในการศึกษา ผลการวิจัยนี้อาจไม่สามารถใช้ได้กับเด็กวัยรุ่นน ประถมศึกษาหรือมัธยมปลายและเด็กวัยรุ่นเพศชาย ในขอบเขตได้กล่าวไว้ว่า เป้าหมายของการศึกษาค้างนี้คือกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งนี้เนื่องจากในการสุ่มตัวอย่าง สุ่มได้กลุ่มเพศชายน้อยและเป็นเด็กมัธยมศึกษาตอนต้น อาจมีผลต่อการทดสอบนัยสำคัญ และการประมาณค่าขนาดของความสัมพันธ์ ดังนั้นในการศึกษาค้างต่อไปควรมีการเก็บตัวอย่างในทั้ง 2 เพศให้เพียงพอ หรือ ระดับชั้นที่จะศึกษา และทำการเปรียบเทียบขนาดความสัมพันธ์ด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการศึกษาพบว่าความกล้าแสดงออกที่เหมาะสมและความฉลาด ทางอารมณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับรูปแบบการเผชิญปัญหาการถูกรังแกที่เน้น การแก้ปัญหาโดยตรง ซึ่งเป็นรูปแบบการเผชิญปัญหาที่มีประสิทธิภาพ การที่โรงเรียน มีจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมหลักสูตรอย่างต่อเนื่องเพื่อช่วยพัฒนาทักษะการกล้าแสดงออก ที่เหมาะสมและความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนนั้นดียิ่งขึ้นไปสำหรับการเผชิญ ปัญหาการถูกรังแก โรงเรียนอาจจะจัดตั้งทีมช่วยเหลือ เพื่อเป็นการจัดการปัญหา การถูกรังแกในสถานศึกษาซึ่งเป็นที่ยอมรับมากกันในต่างประเทศ เพราะการได้รับความร่วมมือจากบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการเฝ้าระวังปัญหาจะทำให้ การช่วยเหลือนักเรียนที่ถูกรังแกได้มากขึ้น และควรมีการศึกษาตัวแปรทางจิตวิทยาอื่น ๆ

ที่อาจมีความสัมพันธ์ต่อการเผชิญปัญหาการถูกรังแก เช่น การขัดเกลาทางสังคม การสนับสนุนทางสังคม ความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค หรือทักษะทางสังคม เป็นต้น นอกจากนี้ควรมีการศึกษากลุ่มประชากรอื่นที่มีสภาพแวดล้อมหรือบริบทที่แตกต่างกันทำให้มีความทันสมัยกับสถานการณ์ปัจจุบัน เช่น การเผชิญปัญหาการถูกรังแกในโลกออนไลน์ เพื่อเปรียบเทียบกลุ่มนักเรียนในโรงเรียนกับกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมการสื่อสารในโลกออนไลน์ว่ามีการเผชิญปัญหาการถูกรังแกอยู่ในระดับใด แตกต่างกันหรือไม่ และมีปัจจัยใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับการเผชิญปัญหาการถูกรังแกของนักเรียนในโรงเรียนกับนักเรียนในโลกออนไลน์ เพื่อที่จะได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนมีการกล้าแสดงออกที่เหมาะสมกับคนรุ่นใหม่และสามารถจัดการกับการเผชิญปัญหาการถูกรังแกจากในโรงเรียนและการถูกรังแกทางโลกออนไลน์ (Cyber-Bullying) ได้ดีขึ้น

บรรณานุกรม

- กรุงเทพธุรกิจ. (2550). **เด็กไทยชอบรังแกติดอันดับ 2 ของโลก**. สืบค้นจาก <http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/751894>.
- กันตชาติ เมธาโชติมณีกุล. (2559). **พฤติกรรมการกล้าแสดงออกของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 ห้อง 4 สาขาวิชาการตลาดวิทยาลัยเทคโนโลยีอรรถวิทย์พัฒนชยการ**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีปทุม).
- จุไรรัตน์ พงษ์ดัด. (2553). **รูปแบบการรังแกกันและการจัดการปัญหาการรังแกกันของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเขตปริมณฑล**. มหาวิทยาลัยมหิดล: [ม.ป.ท.].
- เบญจพร อนุสนธิ์พรเพิ่ม และคณะ. (2558). **ความสัมพันธ์ของความฉลาดทางอารมณ์และพฤติกรรมรังแกข่มขู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร**. **วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย**, 60(3), 181-182.
- ลือรัตน์ อนุรัตน์พานิช. (2560). **ทัศนคติต่อ Generation Y ของผู้เข้าร่วมอบรมเรื่อง เข้าใจ ผูกพัน รักษา จูงใจ Generation Y**. **Veridian E-Journal มหาวิทยาลัยศิลปากร**, 8(1), 39-47.

- วิจิตร ศรีสอ้าน. (2551). **นายวิจิตร ศรีสอ้าน รว.ศึกษาธิการเผยแนวทางการป้องกันปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับนักเรียนนักศึกษา**. สืบค้นจาก. <http://www.thaigov.go.th/pageconfig/viewcont1.asp>.
- วิไลรัตน์ แสงศรีและธวัชชัย พิงธรรม. (2558). การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์และความขัดแย้งของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาภาคพายัพเชียงใหม่. **วารสารราชชมงคลล้านนา**, 3(1), 43.
- ศศิวิมล เกลียวทอง. (2557). **ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2.** (ปริญญาณิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- ศิริพงศ์ พฤทธิพันธุ์. (2553). **ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับธุรกิจ.** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สาขานพรัตน์, 203.
- สมคิด ลอมาลี. (2554). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมชมเชยของนักเรียนชั้นที่ 2 เขตห้วยขวาง โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร.** (วิทยานิพนธ์ปริญญาปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- สมบัติ ตาปัญญา. (2549). **รายงานการสำรวจปัญหาการรังแกกันของนักเรียน.** เชียงใหม่: คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2549). **ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม.** (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2560). **รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2560 ของ ETDA.** สืบค้นจาก <https://www.smartsme.co.th/content/76548>.
- องค์การแพลน อินเตอร์เนชั่นแนล (ประเทศไทย). (2557). **การรังแกกันของนักเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา : รูปแบบ ความชุก ผลกระทบ แรงจูงใจ และมาตรการป้องกัน ใน 5 จังหวัดของประเทศไทย.** สืบค้นจาก <https://www.ryt9.com/s/prg/2168692>.
- อรรถนพ นิรธร. 2559. **เรื่องจริงวัยรุ่นยุคใหม่ Gen Z คนเกิดหลัง 1995.** สืบค้นจาก <http://bundlr.com/clips/530c9417664c9731c0000026>.

- Aunola K & Nurmi JE. (2009). Changes in stress perception and coping during adolescence: the role of situational and personal factors. **Department of Psychology, University of Mainz, Germany**, 80(1), 259.
- Cook, S. W., & Heppner, P. P. (1997). A psychometric study of three coping measures. **Educational and Psychological Measurement**, 57(6), 912.
- Hargie, O., Saunders, C. and Dickson, D. (1994). **Social Skills in Interpersonal Communication**. London: Routledge.
- Hunter & Ortega. (2006). The long-term effects of coping strategy use in victims of bullying. **The Spanish journal of psychology**, 7(1), 3-12.
- Jorge Luiz da Silva et al. (2016). The Effects of a Skill-Based Intervention for Victims of Bullying in Brazil. **Int J Environ Res Public Health**, 13(11), 1042.
- Lomas J, Stough C, Hansen K, Downey LA. (2012). Brief report: Emotional intelligence, victimisation and bullying in adolescents. **Journal of adolescence**, 35(1), 207-211.
- Mayer & Salovey. (1997). **What is emotional intelligence? . Emotional development and emotional intelligence: Educational implications**. New York: Basic Books.
- Moreno and Autónoma. (2007). Role stress and personal resources in nursing: a cross-sectional study of burnout and engagement. **International Journal of Nursing Studies**. Faculty of Psychology, 48(4), 479- 480.
- Olweus. (2006). **Bullying at school: What We Know and What We Do**. Cambridge, MA: Blackwell.
- Parris, Leandra N. (2013). **The Development and Application of the Coping with Bullying Scale for Children**.

Counseling and Psychological Services Dissertation, Georgia State University, Retrieved from https://scholarworks.gsu.edu/cps_diss/93.

Susan Rivers. (2014). **Preventing Bullying using Emotional Intelligence Training. Yale Center for Emotional Intelligence**, Retrieved from <http://ei.yale.edu/preventing-bullying-using-emotional-intelligence-training/>.

Translated Thai References

Aunnop Niratorn. (2559). **Gen Z: The Realistic 1995**. Retrieved from. <http://bundlr.com/clips/530c9417664c9731c0000026>. [in Thai]

Bangkok Business. (2550). **Bullying situation in Thai Children: Thailand Bullying was ranked second in the world**. Retrieved from <http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/751894>. [in Thai]

Benjaporn Anusornpornperm et al. (2558). Relating of Emotional Quotient and Bullying Behavior of Junior High School Students in Bangkok. **The Journal of Psychiatric Association of Thailand**, 60(3), 181-182. [in Thai]

Jurairat Pongdat. (2553). **Bullying Styles and Coping with Bullying of Junior High School Students at School in Metropolitan Area**. Mahidol University: [n.p.]. [in Thai]

Kantachat Mathachotmaneekul. (2559). **Assertion Behavior of Student Vocational Certificate Marketing Program at Attawit Commercial Technology College**. (Thesis of Master's Degree, Sripatum University). [in Thai]

- Plan International Thailand. (2557). **Bullying of The Second Level Students In Schools: Prevalence Styles, Effective, Motive and Preventive in 5 Province of Thailand** Retrived from <https://www.ryt9.com/s/prg/2168692>. [in Thai]
- Sasiwimon Kliawthong. (2557). **Some Factors Affecting to Life Skills of Mathayomsuksa V student in the Secondary Education Service Office Area II**. (Thesis of Master's Degree, Srinakharinwirot University). [in Thai]
- Siripong pruktipan. (2553). **Business research methods**. Bangkok: Hasan. [in Thai]
- Sombat Tapanya. (2549). **The report of student's bullying problem survey: Department of Psychaitry**. Chiangmai: Faculty of Medicine. Chiangmai University. [in Thai]
- Somkit Lormaree. (2554). **Factors Relating To Bullying Behavior of The Second Level Students In Schools under the Bangkok Metropolitan In Huay Kwang District, Bangkok Metropolitan**. (Thesis of Master's Degree, Srinakharinwirot University). [in Thai]
- Sompotch Eaimsupasit. (2549). **Theories and Teachniques in Behavior Modification**. Bangkok : The Chulalongkorn University. [in Thai]
- Wichit Srisa-an. (2551). **Mr. Wichit Srisa-an, Minister of Education revealed guidelines for prevention. The problem of violence that occurs to students**. Retrieved from <http://www.thaigov.go.th/pageconfig/viewcont1.asp>. [in Thai]
- Wilairat Sangsri and Tawatchai Purbtham. (2558). A study of Emotional Quotients and Conflict of Rajamangala University of Technology Lanna Students. **Chiang-Mai Campus. RMUTL Journal of Humanities and Social Sciences**, 3(1), 43. [in Thai]